

אסמכחא: תהילים קכז, א

...תלינו כנורוחינו

ויקלל את יומו

העניים מבקשים מים ואין

ואני בחוך הגולה

הצרוע

הכוח ההרסני שבטבע

ויהי לאבל כנורי

אך בגורל יחלקו את הארץ

אל תרגזו בדרך

ילק פשט זיעף

כסלון: עיר בנחלת יהודה כי אין לנו חלק ונחלה אחכם

הגם שאול בנביאים?

ראובן אל אחיו

של קש ובעון התנורים, שלא נעשו כהלכה, ובעון כלי-הכביה, שהם כבלי-ראה ובל-ימצא בעיר, והשוטים האלו לא הבינו ולא שמו על לב, שכמה וכמה שנים עברו על קבציאל כמות שהיא משעת בנינה ולא ידעה רע... האמת היא כמו שנאמר: אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר — אם אש ממרום ישלח ה' גם מים רבים לא יוכלו לכבותה. אין חכמה ואין תבונה ואין טענה לנגד מקרא שכתוב, ובכן הרכנתי ראשי ונשתתקתי.

הקבציאלים עיפים ויגעיים, הולכים ונכשלים בהליכתם וגם ברכי כשלו מעמל הדרך, ולפיכך עמדנו לנוח מעט אצל חורשה אחת, על יד בריכה קטנה. על ערבים בתוכה תלו הקבציאלים תרמיליהם וסמרטוטיהם וישתטחו להם שטוח על פני האדמה. הגברים נאנחים ונאנקים, מדיינים ומכעיסים זה את זה ומתיעצים על עניניהם בועף; הנשים מקוננות, מקללות את יומן ומצלצלות בקול; יונקים ממשמשים בשדי אמותם, מבקשים חלב להשיב נפש ואין — השדים צומקים, ועוללים שואלים לחם ובוכים. וזה לייזריל, המשוגע התמידי של קהלת קבציאל, אף הוא בין הגולים מקהל עדתו, בגדיו פרומים, ראשו פרוע והכובע אינו מיושב עליו כראוי, אלא משתמט ויורד לערפו. הוא תועה והולך פעם אחר זה ופעם אחר זה, כפרה אחר העגל, פוצה פה ומביט, מוציא לפעמים קול הברה משונה מנחיריו ואינו דובר דבר, ואני יושב דומם בתוך הקבציאלים המרודים, דואג ומתאבל על שברם הגדול, ועולמו הנאה של הקדוש-ברוך-הוא חשך בעדי, אוי, מה לי עוד להבריאה הזו ולפיה? היא תתן לאחרים הודה ולא לנו היהודים, חום השמש לא יהיה לי עוד למשיב נפש כי אם לאש להבה, רוח צח הוא לי לרוח משחית, וקטורת יבול שדה ועשבות הרים קיטור היא לאפי, בהגיגי תבער אש, שרפה ורוח ותמרות-עשן אני רואה בחזון — ויהי לאבל שיר הצפרים ורנתן לקול בוכים!...

— ואנה אתם הולכים, אחי? — פתחתי את פי אחרי שתיקה ממושכה ואמרתי ברחמים רבים. — להיכן יהודים נשרפים הולכים? — החזירו לי בני החבורה במנוד ראש ואנחה — להיכן שכל עניי עמנו הולכים, למקומות אחינו בני ישראל הרחמנים, ובידינו כתבי-תעודה, מקוימים בחתימת הרב וראשי קק"נו, שנותנים לנו יפוי-כח וזכות לחזור על פתחי נדיבים. שקדו אלופי הקהל לתקנת הנשרפים וחלקו להם את ערי ישראל בגורל. כתות הרבה הלכו לרוחות העולם מזה ואנחנו לרוחות העולם מזה, ועכשיו אנו צריכים כאן עוד לחלוקה שניה בינינו, מי למקום זה ומי למקום זה, אלא שהדעות בתוכנו משונות, למקום שהללו רוצים לילך רוצים גם אחרים, ובכן אנו דבוקים יחדו באגודה אחת, מדיינים זה עם זה, מתרעמים ורוגזים בדרך וכל אחד מנאץ את חברו ומקניטו. היה נא אתה, רבי מנדלי, לדיין והכריע בינינו!

— התפזרו, קבצנים! — אמרתי להקבציאלים בלשון רכה — התפזרו להנאתכם ולטובתכם. למה אתם נדחקים, צפופים ומריבים ומתקוטטים ומכעיסים איש את חברו? הלא בזה אתם גורמים רעה לעצמכם, איש יורד לחיי חברו ועניים הרבה מהפכים בחררה אחת, ועוד תעלו עליכם חמת אחרים וצעקתם, שתפשטו עליהם כגלף ותהיו למשא על הצבור. חוסו נא על נפשכם והתפזרו, בני ישראל!...

וכשראיתי שדברי אינם נשמעים חדלתי לדבר אליהם עוד, נענעתי עליהם בראשי ואמר בלבי: גם השרפה לא תפריד ביניכם, יהודים! — לנו הם נותנים זפוריות, את הגליל בטלון, ולהם הם לוקחים עדיות, את כסלון וסביבותיה. גם לנו חלק ונחלה בכסלון! — מתרעמים הללו. — לא נמחול על זכותנו, גם לנו נשמת ישראל ומיוחסים אנחנו כמוכם! — הללו מתרגזים וצועקים. — תפח רוחכם!

— יכנס הרוח באבי אביכם! — יהודים חביבים — אמרתי לאותם הקבציאלים הצועקים ביותר — הגם אתם בנשרפים? והרי בעלי-בתים לא הייתם מעולם. — למאי נפקא מינה, בעלי-בתים או שכנים, עכשיו כלנו אביונים — השיבו לי דברים של טעם — בתים לא היו לנו, אבל דירות היו לנו, בדיוטא התחתונה של בית יעקב-שמשון היינו דרים, איש ובניו בקרן-זווית שלו, ומשנשרף ביתו חסרנו דירתנו, ואנה אנחנו באים?

— יכנס הרוח באבי אביכם! — יהודים חביבים — אמרתי לאותם הקבציאלים הצועקים ביותר — הגם אתם בנשרפים? והרי בעלי-בתים לא הייתם מעולם. — למאי נפקא מינה, בעלי-בתים או שכנים, עכשיו כלנו אביונים — השיבו לי דברים של טעם — בתים לא היו לנו, אבל דירות היו לנו, בדיוטא התחתונה של בית יעקב-שמשון היינו דרים, איש ובניו בקרן-זווית שלו, ומשנשרף ביתו חסרנו דירתנו, ואנה אנחנו באים?

— למאי נפקא מינה, בעלי-בתים או שכנים, עכשיו כלנו אביונים — השיבו לי דברים של טעם — בתים לא היו לנו, אבל דירות היו לנו, בדיוטא התחתונה של בית יעקב-שמשון היינו דרים, איש ובניו בקרן-זווית שלו, ומשנשרף ביתו חסרנו דירתנו, ואנה אנחנו באים?

דירתנו, ואנה אנחנו באים?

ישעיהו מז, ז

איכה א, ג
שה"ש ח, ז

משלי כא, ל

תהילים קט, כד

תהילים קלז, ב

במדבר יא, לב

יחזקאל ט, ד

איוב ג, א

ישעיהו סא, יז

הושע ט, ד

יחזקאל א, א

ויקרא יג, מה

תהילים לט, ד

איוב ל, לא

תהילים מד, טו

ישעיהו יג, ב

במדבר כו, נה

בראשית מה, כד

to insult

locust

נחום ג, טז

inferior goods

הושע טו, י

דברים יב, יב

שמואל א' י, יא-יב

בראשית לו, ל

— דירתי היתה בבית-המדרש — צעק עזריאל הבטלן —
וכיון שנשרף אין לי עוד מקום לינה, והריני ככל הנשרפים.
„אלמלי ניתן פה להפשפשים, הקובעים דירתם בבתי בני-
אדם ובמטותיהם, אף הם היו באים בטענה זו“ — הרהרתי
בלבי באותה שעה.

— לי היתה השרפה הרג וחנק כאחד — התאונן דוד-יהודה
החנוני — כשהשנים היו כתקונן והקבציאלים שרויים
בבתיהם הייתי שוכר לי חנות ונודמנו לי קונים, ובחורבנה
של קבציאל איתרע מולי ונקפחה פרנסתי!

— עני אני ואומלל מאד לכל הדעות — הסביר לי נחום
המלמד בטוב טעם ודעת — כשהיו בעלי-בתים הייתי מלמד
בניהם בחדרי ומתפרנס בדוחק. עכשיו כשאין בעלי-בתים,
תינוקות מניין? אם אין תינוקות אין חדר, אם אין חדר
ותורה — אין קמה.

— כהאי גוונא אומר גם אני: אם אין בתים אין מזוונות —
הגה ברוחו הקשה יוסף-שמשון סופר סת"ם — בזמן שקבציאל
היתה קיימת הייתי כותב מזוונות, עכשיו אם אין בתים מזוונות
למה?

— ואנחנו — נענו כמה קבציאלים מהידועים אצלנו בשם
כלי-קודש: שמישים ובעלי-תפלות, עוסקים בצרכי צבור
ומשמישהם ומקורביהם ומקורבי מקורביהם, מיני גבאים-
משונים, שדכנים, קברנים, מגידי תהלים ולומדי משניות
ונבוני לחש וכיוצא בהם מחבורתא קדישתא — אנחנו עתה
כרועים בלי צאן, כאזוב בלי קיר וכדגים בלא רקק. אוי לנו
ואוי לעוללנו וטפנו, אין לחם ואין שמלה, אין בעלי-בתים
ואין קציני עם! אנו ליה, ועינינו עתה לקרובינו ולגואלינו
ולמכירינו ולנדיבינו. יטפלו נא הם בבנינו, יחזיקו נא בידנו
עד שירחם המקום את קבציאל ויבנה עירנו ונשוב גם אנו
לפרנסתנו.

— אין צרה כצרתי — התאונן שלמה הדברן ושפך לפני
שיחו — צרתי היא צרת הבת! הביטה וראה את חרפתי, את
בתי הינדא-רחל השוממה שם. היא היתה מאורשה לאיש
והחתונה היתה מוגבלת, כפי המדובר בתנאים, ליום ל"ג
בעומר זה, והכל שריר וקים בינינו, המחוחנים. מה עשה
הקדוש-ברוך-הוא? עשה הקדוש-ברוך-הוא שרפה גדולה
בעיר ונתנזקו כמה וכמה אנשים, וגם אני בתוכם. ואין מקשין
על הקדוש-ברוך-הוא למה עשה כך, בודאי הוא יודע מה
שעושה. וכיון שנתנזקתי ממילא נעשיתי עני ולא סלקתי
ההתחייבות מצדי, כפי המדובר בתנאים, לא משום שלא
רציתי לסלק, חס-ושלום, אלא פשוט משום שאין בידי
כלום. ומה אמר החתן, זה הבחור הנאה? החתן אמר: איני
רוצה! אם אין העיקר, בתך למה לי? ועמד וקרע את
התנאים. היוצא לנו מזה, בתי אינה מקודשת, ושבה להיות
בתולה כבתחלה. והרי היא יושבת שוממה בבושה וחרפה,
מורידה דמעות ובוכה, ואשתי תחיה אף היא מורידה דמעות
ובוכה עלי לאמור: גולן, למה עזבת את החתן! גולן, למה אין
אתה חס על בתך! כל רעותיה הנה זה נשאות ומיניקות
בנים, והיא, גולן, עדיין בתולה! אנא נולך את חרפתנו? —
והיום, בל"ג בעומר זה, זמן החתונה, כפי המדובר בתנאים,
הבכיה גדולה ביותר, ממש כמו בתשעה-באב. זו בוכה וזו
בוכה ושתייהן בוכות — ואני לבי דוי, אוי, אלמלי כלב לקק
את לבי היה נשתטה מיד! מה אעשה ומה אפשר לי לעשות?
הריני מוכן לעשות עוד זאת: אשתי ובני-ביתי ילכו להם
לעצמם, לבקש עזרה בצרה עם כל הנשרפים, ואני אלך לי
בפני עצמי, לקבוץ על-ידי בערי היהודים להכנסת כלה. ומה
אתה סובר, רבי מנדלי?

— מה אומר ומה אדבר — אמרתי לו לשלמה הדברן —
הכנסת כלה אף היא סחורה ועסק טוב, ומעלתה אצלנו
היהודים חשובה עוד יותר ממעלת הנשרפים.

ובשעה שהקבציאלים מדברים עמי היו הקבציאליות
מוסיפות תבלין משלהן ומטעימות את הדבור של בעליהן
בקניות ובאנחות ובאלות ובקללות, על פי דרכן. גם הצפרדעים
נשאו קולן ויקרקרו בתוך הבריכה, והחסיל והצלצל מבין
תבואת שדה השמיעו קול שריקות — ויהי רעש וצוחה,
המולה ויללה במחנה.

ישעיהו ג, ג

ישעיהו ג, ו

איכה ה, א
שמואל ב' יג, כ

שלמה לך, קצין חהיה לנו

וחשב חמר ושוסמה בית
אבשלום

שמואל ב' יג, יג

איכה א, כב

חמר בוכה על אונסה

כי נשבר שבת מכך

יוסף מרחם על בני מיין

בן-אוני: השם שנחנה רחל לבני מיין לפני מוחה

חוכמה

מוחם של נדב ואביהוא: כל בית ישראל יבנו אה-השרפה אשר שרף ה'

בהחטף עלי נפשי שמאלו חחת ראשי

אליהי הבעל

יציאת מצרים

אלי עזר בפגישתו עם רבקה

אין דבר ממוגג את לבי ומעורר בקרבו המון רגשות נשגבים, מעין רגשי אהבה וחסד ורחמים וגעגועים ועוד הרבה, שאין לפרש מה הם ומה שמם, כפני ילד תמים כשהוא ישן, וביותר כשמתנמנם מתוך חולשה או מתוך ענויים של שבת מכה, אחד מן התינוקות האומללים, תינוק חלש ורפה כח, נגש ובא אלי, בשעה שהייתי עסוק בדברי שיחה, הניח ראשו על ברכי ונתנמנם — ואנכי לא ידעתי, וכשנפסקה שיחתי והרגשתי בו, יחד נכמרו נחומי וורם שוטף של הרגשות עצומות המו בתוכי. נסתכלתי בפניו הנעימים והצנומים, שאין בהם טפת דם, בשפתיו הנצרבות והפתוחות מעט, בזרועות ידיו הדלות והרפות, אחת נתונה על חזהו, שמתנפח ועולה, מתקמץ ויורד, ואחת תלויה ברפיון, וכלם רוח חן ותחנונים שורה עליהם ודבר עצב נשמע בס: קינים והגה על יסורים ומכאובים, מחילה וסליחה ובקשת רחמים, ריח והצלה — נסתכלתי והשתפכה עלי נפשי! נתמלאתי רחמים ורחשי קודש מאד נעלים ואבקש לבכות, לחבק את בן-עוני זה, את אנשי מקומי המעונים ואת כל אחי בני עמי המדוכאים ולנשק כלם מנשיקות פי. נסתכלתי פעם בילד תמים זה ופעם בהקבציאליים מרי נפש ושבועי רוגו, נענים ושפלים ורצוצים, והייתי משוגע ממראה עיני. אי שמים, צעק לבי אל ה', כמה מעונים וכמה משונים הם היהודים בדרכי חייהם ומוזנותיהם וספוק צרכיהם מכל אומות-העולם! מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, שאישיו הם כאברי הגוף אחוזים ותלויים זה בזה, משפיעים זה לזה, מתפרנסים זה מזה, מתקיימים וכלים ואובדים זה על ידי זה. קצתם רעה באה עליהם ורבים נתונים בצרה. דליקה נפלה בקבציאל ונשרפו בתים מספר — וכל בני ישראל שם יבכו את השרפה! עליה יבכו כל בני קבציאל, אפילו אלה שלא היו להם בתים מימיהם. יבכו בטלניה ומלמדיה, דינייה ושמשיה, חזניה ושוחטיה, שדכניה וחתניה וכלותיה, חנוניה ותגרניה וסרסוריה וכל המון קבצניה. לבי לבי עליך, תינוק אומלל! רחם ארחמך, עמי, עם עני ואביון!...

— חנה, חנה! — נשמע קול אבי הילד הישן קורא לאשתו — קומי ושאי את חיים-יענקלי. הנה הוא שוכב על ברכי רבי מנדלי ויהיה עליך למשא.

— אוי לה לאם ואוי לה לנפשה! — קראה חנה באהבה ורחמים רבים ושלחה את ידיה להחזיק בבנה — ראו נא איך הוא שוכב, סגולתי ומחמד עיני, מעמל נפשו ותעטף, שמאלו תחת לראשו ומנמנם לו כצפור. לא שבע ימים ולא שבע חיים וכמה צרות ראה בעולם!

— הניחו לו ויישן! אין דבר, אין דבר, ישכב לו וינח מעט — אמרתי להוריו ונכנסתי בדברי שיחה עם אבי הילד, איש טוב ותמים ויודע תורה — הגידה נא לי, רבי יחיאל-מרדכי, איך הייתם ניוונים ומתקיימים בשעות הרעות, שהתרגשו ובאו עליכם?

— ברוך אלהינו, שעשה נסים לנו וקימנו ובטובו חיינו — השיב רבי יחיאל-מרדכי, נושא עיניו כלפי שמים בשבח והודיה — מה היהודי צריך למזונו ולקיום נפשו? היהודי די לו בקב בולבוסין מערב שבת לערב שבת. היינו מסתפקים במועט ובטחנו בשמו הגדול, יתברך, ובחסד אחינו בני ישראל. — ואחינו בני ישראל באו לעזרתכם ממקומות מושבותיהם? — מעיר אחת ומהכפרים הסמוכים שלחו לנו איזו עגלות לחם תיכף לאחר השרפה, ומשאר העירות לא הגיע לנו כלום, חוץ מנדבות של יחידים, והן מועטות.

— למה נתעצלתם להודיעם בכתב את צערכם, כי בצרה גדולה אתם?

— כתבנו, רבי מנדלי, כתבנו, גם משולחים מיוחדים שלחנו בתפוצות ישראל, לאסוף נדבות בשבילנו, ומכלם אין קול ואין עונה! וכשראינו, שאין מאחינו בא לעזרתנו ואי אפשר לנו עוד להתקיים, קיימנו בעצמנו מאמר רבותינו „אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו“, והננו הולכים עתה למקומם של אחינו בנערינו ובזקנינו, בבנינו ובבנותינו, אולי יחוסו עלינו, אולי ירחמו. ומה אתה סובר, רבי מנדלי, הנצליח את דרכנו? — כלום היית חושש, רבי יחיאל-מרדכי, באחד מאברי גופך פעם אחת בימך?

— מה שאלה היא זו, רבי מנדלי! חושש אני וחושש במתנים, לא עליכם, כלום אין אתה מכיר בפני ובעצמותי, שאיש מכאובות ומדוכדך ביסורים אני?

— ואיזו תרופה אתה עושה לזה, רבי יחיאל-מרדכי? — בתחלת יסורי המתנים, בימים הראשונים, כשהיה בידי לעשות מה לרווחתי, הייתי מתאמץ להסיה דעתי מהם ולא עשיתי כלום, מיחל ודומם לתשועת ה'. עכשיו כשהיסורים

ישעיהו יד, כט

בראשיה מג, ל

יחזקאל ב, ו

אסתר ד, יד

איוב ל, טז

בראשיה לה, יח

שה"ש א, ב

דברים כח, לד

שמואל ב' ז, כג

ויקרא י, ו

איוב ז, כ

יונה ב, ח

שה"ש ב, ו; ה, ג

מלכים א' יח, כו

שמות י, ט

בראשיה כד, מב, נו

קשים מאד ואין בידי כלום, אפילו כשאני רוצה, ואף התחבולות מסופקני אם היו לי עתה מועילות, עכשיו אני חושש לא לבד במתני אלא בכל רמ"ח אברי, והריני כחרס הנשבר, לא עליכם. אבל כנגד מה אתה שואל לי, רבי מנדלי, דבר זה שאינו מעניינו?

— כנגד מה? — אמרתי בנפש מרה — כנגד הקבציאלים הנשרפים וכנגד הרבה מיני אומללים ועוד אלפי אביונים משונים אחרים. כלם הם האברים הדווים והנגועים בגופם של ישראל! לו חכמו ישכילו זאת בני-בריתנו, היו משתדלים בתחבולותיהם להעלות רפואה לאבריהם הנחשלים, להחזיקם ולהחלימם במועצות ודעת בעוד מועד, עד שלא תתגבר המחלה, שלא יהא הכאב נצח והמכה אנושה מאנה הרפא ותלך ותזיק לכל הגוף. אלמלי היו אחינו משתתפים בצערם של הקבציאלים, בבוא אידם, ואיש מעירו היה להם לעזר בפרוטתו, היתה פרוטה מצטרפת לפרוטה ועלתה לסכום גדול, עד שהספיק להם בקרב ימים לבנות חרבותיהם ולשוב לעבודתם כבתחלה, ולא היו אנוסים להיות גולים ממקומם, נודדים ותועים בעולם. ועתה... עתה שמע, רבי יחיאל-מרדכי, ואגידה את אשר יקרה אתכם וכל מי שכמותכם, האובדים והנדחים, ואת אחינו אנשי מקומנו זה, באחרית הימים. הקבציאלים, העזובים בלי משים, כשאר האומללים ובני עוני שכמותם, כשנהדפו ממצבם והתחילו לנפול, נפול יפלו מטה יותר ויותר, כל יקומו ובל ישובו עוד למעמדם. מה שיקבצו על יד יאכלו בדרך, וסופם להיות קבצנים נודדים ומדולדלים ונגע בבית ישראל. והנגע הזה ילך ויתפשט בעמנו בכל גופו, יביא רקב בעצמיו ויגרום לו מכאובים ויסורים קשים. לא היו אחינו סומכים לכל הנופלים אצלם ומתנדבים ונותנים להם מעט ברצון, מיד לעת התמוטטה דגלכם, סופם שיתנו לכם אחרי כן הרבה באונס ללא הועיל, העניים והאביונים יהיו מחזירים תדיר על פתחיהם ונפרעים מהם מדעתם ושלא מדעתם, יתנו ויחזרו ויתנו לצרור נקוב, כפי כחם ויותר מכפי כחם. על-כרחם יחדו בתי "הקדש" לאורחים דלים ונודדים; על כרחם יפזרו ממונם לבטלנים עלובים, חלשים ונדכאים, גם לעצלים ונרפים; על-כרחם יפרנסו אלמנות, יכלכלו יתומים; על-כרחם יהיו קרוביהם וקרובותיהם העניים בני-ביתם ומבשרם לא יתעלמו, ועל-כרחם יתנו צדקה עוד לדברים הרבה, שאין להם שיעור, עד שתקצר ידם וימעטו צרכיהם והוצאותיהם, ויתמעטו העסקים ויקפחו הרבה את פרנסותיהם ויתרוששו, ונתוספו עניים חדשים על הראשונים. והלכו עניי המקום ההוא למקום אחר ועשו לו גם הם כמעשי העניים שלפניהם, ופשה תפשה המספחת בישראל ותרבה העניות וכל מיני דלות ואביונות. — הרואה אתה, רבי יחיאל-מרדכי, מה הצפרדע הזו עושה בקפיצתה לתוך הבריכה? כשקפצה נעשו סביבה תלמים במים, ותלמים אלו חוזרים ועושים סביבם עוד תלמים אחרים, והתלמים הולכים ונעשים ומתפשטים אילך ואילך ואינם פוסקים. הסבה קטנה ומועטת ותולדותיה מרובות, הולכות ונמשכות. דליקה נפלה בקבציאל וממנה לרעות הרבה תוצאות — ובאחרית הימים כל בית ישראל יבכו את השרפה!

— כבר קדמוך חכמים — אמר רבי יחיאל-מרדכי בנדנדוד כתפו וידו ובעקמת שפתים זו של חובשי בית-המדרש, שממעטים חשיבות הדברים של אומרם, לפי שמצינו אותם אצל רבותינו, ואם כן מאי קא משמע לן? — והרי כך אמרו חכמינו במדרש שיר-השירים: "מה אגוז זה אתה נוטל אחד מחברו וכלן מדרדרין ומתגלגלים זה אחר זה, כך הם ישראל, לכה אחד מהם כלם מרגישים".

— ומאי תקנתם, רבי יחיאל-מרדכי? — אמרתי בנפש מרה — אי שמים, וכי לעולם יתרשלו ישראל להיטיב דרכם ומעמדם, שלא יהיו מדרדרין ומתגלגלים זה אחר זה כאגוזים?!

רבי יחיאל-מרדכי נתן ידו על פניו, גנח ונאנח ולא החזיר לי כלום. ישבנו מחרישים ושותקים, וכל אחד שקוע במחשבות לבו.

עוד מעט והקבציאלים זזו ממקומם ברעש והמולה והלכו למסעם, הם ונשיהם ובניהם, ולייזריל המשוגע פוסע ונגרר אחריהם. ואני בסוסי ובעגלתי הולך עמם לשלחם. וכשבאנו לפרשת-דרכים נפטרתי מהם בדמע והלכתי לדרכי.

את הקבציאלים העלובים האלה לא ראיתי עוד בימי חיי ולא ידעתי מה היה בסופם. ודאי שהיו מדרדרין ומתגלגלים כאגוזים עם שאר אביוני ישראל עד שאבדו מן העולם. אלא את לייזריל פגעתי לאחר ימים בכסלון, עובר ברחובותיה, בתור איש משוגע של הקהל, ונערים קטנים רצים אחריו ומתקלסים ואומרים: עלה משוגע, עלה משוגע!...

האזינו

יעקב אל בניו

האזינו

היד ה' הקצר

והנה פִּשְׁחָהּ הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר

דברים לב, כט

משלי כב, כ
ירמיהו טו, יח

איוב כא, יז

בראשית מט, א

אסתר ו, יג

חבקוק ג, טז

דברים לב, לה

חגי א, ו

ישעיהו נח, ז

במדבר יא, כג

ויקרא יג, ח